

Bohusläns virkning

Depression och arbetslöshet var betydande på 1930-talet i Bohuslän. Staten och kommunerna gjorde stora insatser för att skapa nya arbetsmöjligheter till förtjänst för befolkningen i de stora stenhuggeridistrikten där verksamheten från att ha varit givande och livlig sjönk ner till nästan ingenting. Omkring 1920 sysselsattes i Bohuslän ca 7000 personer. De utländska avnämare av stenproduktionen, främst gatstenen började i allt större omfattning själva hugga sin sten och Sveriges export gick ned till ett minimum. Med kriget tillkom stora svårigheter för fiskarna att utöva sitt yrke. Vilket i sin tur bidrog till arbetslösheten. Bland alla försök att skapa hjälp till självhjälp åt den bohuslänska befolkningen var säkert föreningen Bohusläns virkning det minsta och obetydligaste. Bohus-slöjden, både den manliga och den kvinnliga har sedermera ryckt fram som den god hjälp, men låg omkring 1935 ännu nere. År 1934 bildade fyra damer föreningen Bohusläns virkning. Dess uppgift var från starten att ge en liten biförtjänst åt hemmakvinnan, gammal som ung. Föreningens uppgift var vidare att försöka höja standarden på de virkningskunniga bohuslänskornas arbeten samt omhänderta försäljningen.

På sammanträde 16 april 1935 tillsattes för föreningen en styrelse på 10 pers, med Karin Sanne som ordförande. Föreningens förta framträdande blev sommaren 1935. Då hölls i Axvall det första allmänna distriktslantbruksmötet omfattande även hemslöjd, och Bohuslän mötte upp med allt vad länet hade av traditionsmättad hemslöjd, särskilt finnväv, vilken också tog hem de närmsta priserna. Bohusläns representant för hemslöjden i Axvall, Karin Sanne, ansåg att man ej skulle skingra den samlade bohuslänska hemslöjdskollektionen, innan den visats på en separat utställning i det egna länet för kvinnor, av vilka endast ett fåtal varit i tillfälle att resa till Axvall. Separatutställningen ordnades i Uddevalla. Och här släpptes för första gången virkningen fram bland hemslöjd av rang. Det var ej mycket föreningen hunnit med på det år som gått sedan starten. Men det lilla som gjorts visades. Vidare uppmanades allmänheten genom upprop i pressen att komma till utställningen med all gammal virkning. Resultatet blev storartat. Sedan massor av virkning gallrats, kunde ett helt rum fyllas och blev trots stora brister i utställningen materialet ganska tilltalande och mycket lustigt.

Och därmed tog föreningens verksamhet fart. Man ordnade möten på större platser i länet dit virkerskorna fingo komma medförande prov på vad de förut virkat och där arbetet utlämnades med hänsyn till vederbörandes handlag och önskemål. Ofta medfördes stora, gamla virkmönsterkollektioner, som skänktes eller utlånades till föreningen. Härur valdes och sovrades, det provvirkades, ratade och provvirkades igen. Resultatet var ofta både förbluffande och uppmuntrande kvalitetsgarn, rätt nål till varje grovlek och hänsyn tagen till var och ens individuella sätt att virka kunde nästan till oigenkännlighet förändra utseendet på en spets.

Utlämnandet av arbeten ordnades efter dessa möten så att garn, uppgift om nr å virknål samt spetsprov utständes varpå virkerskan fick provvirka 1 m och sända in till granskning. Var denna spetsbit välgjord fick hon fortsätta, felades något i utförandet, fick hon erinringar därom och först efter förnyad provvirkning fick hon fortsätta. Utlämnningen av montering som även den utfördes av kvinnor i Bohuslän, de flesta utan någon som helst utbildning i handarbete, sker på liknande sätt. Allt utsändande av arbeten går på post, återsändandet likaså. Kvinnorna som virka bo spridda från norr till söder i det långsträckt länet, varför post är enda sättet att nå dem. Mellan 100 och 200 kvinnor ha alltsedan föreningens start sysselsatt sig med virkningen för de yngre på lediga stunder eller så mycket som krafter och ögon tillåtit för de allra äldsta virkerskan har ännu vid 86 år lämnat ett vackert, välgjort och bländande vitt arbete. Intet arbete får en utsända tryckta anvisningar till var och en tvättats, pressas eller kopieras. Många kvinnor som började hon Bohusläns virkning 1935 hålla ännu på. Betalning för utfört arbete har hela tiden omg efter arbetets insändande utsänts per post. Då ebb för det mesta har rått i kassan har kapital måst för-

skotteras, tills penningar influtit från försäljning.

Som ovan nämnts monteras ofta spetsarna å te- och kaffedukar, tabletter, servetter m.m. Uppslaget härtill gav en dam som på en av de första försäljningarna köpte spetsbitar till te-tabletter. Vid nästa försäljning återkom damen med spetsbitarna och bad Bohusläns Virkning skaffa lämpligt linne och ordna med monteringen. Och därmed var idén given. Monterade arbeten har visat sig vara en mycket god saluvara. Lakansspetsarna ha dock alltid varit den störta artikeln, även om de vid textilransoneringens början ett par år ej voro så begärliga.

Föreningens ekonomisk start var blygsam för att icke säga djärv och äventyrlig. De fyra damer som startade dem satsade 10 kr var och en hemslöjdens vän gav på första sammanträdet 100 kr till inköp av garner. Alltså 140 kr! Sedan räknades med fri arbetskraft och fri lokal för försäljningarna när lagret av spetsar måste avyttras. Några anslag visste man att det ej kunde räknas med. Vad fri lokal beträffar har föreningen gynnats på ett enastående sätt. Nordiska Kompaniet i Stockholm, Meeths och Ferdinand Lundqvist i Göteborg, hotellen å de bohuslänska badorterna m.fl ha förstående för saken låtit föreningen få utställa och försälja de bohuslänska spetsarna. Härigenom och genom en skälig affärsavance å varorna, kunde föreningen så småningom gå framåt ekonomiskt. Omsättningen har stigit under de första åren till 500 kr. Sedan till 10.000 kr och är nu (1944) uppe i 15.000 kr. Bohusläns virkning äger i närvarande stund hela sitt lager skuldfritt.

Vid sammanträde 4 december 1940 fick föreningen av grosshandlare James Svensson erbjudandet att få disponera en liten affärslokal i hans hus, Bangatan 36 i Göteborg, fritt för 10 år framåt. Vid sammanträde den 30 juni 1941 beslöts att bilda en ekonomisk föreningen under firma Föreningen Bohusläns Virkning och stadgar antogs. Till styrelsen utsågs fru Karin Sanne, ordförande och kassaförvaltare, fru Sigrid Bergmark, Dr Viv Sylvan och Grosshandlare James Svensson. Dessutom har föreningen 8 föreningsmedlemmar.

Vid sammanträde 31 januari 1942 utökades styrelsen med f.d. handarbetskonsulenten fröken Maja Berntsson som tillika utsågs till sekreterare.

Från och med att den lilla lokalen Bangatan 36, Gbg, ställdes till föreningens förfogande blev det omöjligt att sköta föreningen, där arbetet tagit större och större omfattning, med enbart oavlönad arbetskraft. En flicka anställdes att hålla affären öppen några timmar varje förmiddag, taga emot färdiga arbeten samt efter anvisningar utsända nya. På så sätt fortsätter Föreningen Bohusläns Virkning efter samma grunder som vid starten sin verksamhet.

Morlanda 23 juli 1944

Karin Sanne, ordförande